

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házon kívül:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	25 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kényszerű visszavonulása
vagy megőrsége nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, aug. 23.

Ama titkos rugók.

Régi durvasága közéletünknek, hogy a mint valami pártárnyalat felüti fejét a többiek felett, azonnal monopolizál minden népszerű dolgot, mely alatt, mint egyszerű inventáriumi adatok értendők, a hazafiság, szabadság, haladás, felvilágosultság stb. stb.

A hatalomra jutó párt pedig hamar hizik és terjedelmével kiszorít minden ellenvéleményt, sőt minden vélemény-szabadságot maga körül. Az ő feje uralkodik a többi fejek fölött, melyeknek egyedüli hivatásuk marad, hogy vagy lekonyuljanak, vagy beütköznek.

Ebben a nagyra nőtt pártfejben aztán sok minden megerem, a mi nem tartozik ugyan a párthoz, de belőle élőködik s ezért úgy ragaszkodik hozzá, hogy a kritika fésűje se bírja kiszedni őket.

Nálunk harmincz év óta a liberális párt uszik fent a vizen addig, míg el nem merül.

Az okosak, kik megértik a kor intő szavát, vagy magyarul: ubi bene, ibi patria elvüket, e pártra kenték fel magukat s mint hű kis tanítványok szintén monopolizálják a párttal együtt a népszerű bankett hazafiság, felvilágosultság stb. sugarait, mely sugarak szintén évek óta ragyogják körül füleiket.

E monopolizált sugarak pedig olyan sajátságos törést szenvednek, hogy míg

azt fénybe burkolják, a ki beléjük burkolózik, mint a prézli a csirke tetemet, addig a külön elvüket sötétségbe vonják.

Mióta a protestáns felekezeti alapjáról politikai alapra helyezkedett, mely új alapért még hitéből is könnyedén áldozott néhány percet, azóta úgy körül folyta a monopolizált hazafiság, hogy némi protestáns gimnáziumi igazgatók el sem hiszik, hogy a protestánsizmus előtt is lettek volna magyarok és izléstelenség volna nem gondolni száználommal a katolikusokra, midőn Szilágyinak tisztán felekezeti jellegűvé degradált temetésén felhangzik a szó; a mi könnyeink mindig egy patakba hulltak a nép könnyeivel.

Persze nekünk nem a könnyeink, de püspökeink és papjaink hullottak a nép véréből pirosuló haza földjére, egyházi edényeink és harangjaink a haza védelmére, de hát ez nem népszerű téma.

Hanem most megzavart modern fel-fogásban egy sürgöny:

»Az osztrák „Los von Rom“ mozgalom. Lipszéről táviratozzák: Az evangélikus szövetség elnöksége az 1901. év harmadik negyedére ismét kétszáz ezer márkát szavazott meg az ausztriai Los von Rom mozgalom céljaira.«

Ismeretes, hogy a Los von Rom mozgalom nem vallási, hanem hazafiatlan és állambontó szervezkedés, melyhez a hitbeli meggyőződésnek semmi köze s mert mégis felekezeti kérdésen indították meg, annál undorítóbb és bűnösebb.

Nos, a hazafias protestánsizmus, a

szegény, de puritán és más unalomig hangoztatott dicséradákkal ékeskedő protestánsizmus egyszerűen pénzért veszi a báránycákát, kiket ez által nem csak a protestánsizmusba segít, de a nyílt hazafiságba is.

Itthonról is épületes dolgok hírei szállnak világgá.

Szent István napján a karczagi helyi hitv. gimnázium igazgatója nem engedte kitűzni a magyar zászlót. Szent István napján s karhatalommal kellett egy középületre, hol százakat kellene hazafiságra oktatni, a magyar zászlót kitűzetni.

Pátkán pedig a helyi hitv. népség tüntetőleg kivonult dolgozni a nemzeti ünnepen.

Mindkét helyen az volt az indoklás, hogy pápista ünnepet nem ülnek.

S a törvény!? A hazafiság!?

Szomoruan látom azt a tajtékzó ajkkal vívott küzdelmet, melylyel a felekezetiesség és párturalom harcol a fajmagyarság 60%-át képező katolikusok ellen, hogy kiszorítsa őket a monopolizált hazafiságból.

És szomoruan látom a felekezeti türelmetlenség eme durva támadásait egy nemzeti ünnep ellen, nem Horvátországban, de itt, hazánk szívében, s a vakmerőséget, melylyel bár idegen földön, de hazafiatlantól sem riad vissza a felekezeti izgatás.

Bizony nem arra van szükségünk, hogy kétes értékű bevándorlókkal szaporítsuk a magyarok számát, hanem arra, hogy megismerjék egymást azok, a kik magyarok.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A gyerekek.

Írta: Jean Richepin.

I.

A háború idejében volt. Egy a poroszoktól elhagyott faluba vonultunk be. Mindenütt pusztulás. A házak előtt a butorok kiszórva, itt-ott éve egy-egy boglya, a szobákban félig üres üvegek, felfordult ágyak.

Az egész faluban senki sem volt. A parasztok még a katonák előtt elmenekültek s most a katonák is eltávoztak.

Egyszer csak egyikünk, egy nagy szakállas, öreg katona hangját hallotta. Egy kis tizenkét-tizenhárom éves fiút vigasztalgotott, a ki szívet hasogatólagon zokogott.

— Igérem, hogy utólrjuk őket. Ne sirj. Majd adok neked egyet megölni.

Nem értettük. De most, hogy a hadnagy lámpát gyújtott meg a sötét istállóban, mindent láttunk.

A jászol mellett, egy szögletben két holttest feküdt. Fent a falon pedig két vér és velő-folt. A hullák egymás kezét fogták.

— Apám! Anyám — sirt a kis fiú — nem hallgatva vigasztalásunkra.

Végre is elcsendesedett s elbeszélte a történeteket. A parasztok már három nappal előbb

elmenekültek a faluból az ulánusok közeledténél híreire s csak az apja, meg az anyja maradtak ott; a poroszok eljöttek s mindent elpusztítottak; mikor elmentek, az apa nem tudta megállani, hogy ne szidja őket össze. A tiszt felpofozta a parasztot, ez rávetette magát, hogy megfojtsa; a tiszt a parasztot feleségével együtt az istállóba vitette s fölbölte revolverével.

— Oh — mondá a fiú — majd megismerem én azt a gazembert s őtet is megölöm.

Es hirtelen a hadnagy felé fordulva hamar azt kérdezte:

— Bevesz katonának?

A hadnagy megértette, hogy nem keserítheti el végleg a szegény kicsit s még mindig lesz elég idő arra, hogy megmondja: nem szokás ilyen gyereket bevenni.

— Be, mondá.

— Hát akkor adjatok egy puskát s meggyek poroszt ölni.

— Nincs most puskám, kis barátom. Jer velünk a városba. Ott majd meglátjuk.

Kissé megvigasztalódva ez ígéret folytán, bejött a házba a fiú, míg mi jól-rosszul elföldeltük szőlőt.

Másnap velünk jött. S minthogy már nem sokára elfáradt, egyikünknek felültettük a bonyujára, s így haladt tovább a menet.

Másnap és harmadnap a gyermek velünk maradt, senkinek sem volt bátorsága meg-

mondani neki, hogy fiatal még katonának. Napról-napra hevesebben követelt fegyvert, s dühösködött, hogy még nincs felöltöztetve.

— Ha holnap elutaznak s nem lesz kés, nem visznek magukkal.

A nap éppen karácsony volt.

Elhatároztuk, hogy megvárjuk az éjfélt, s vacsorát rendeltünk. A gyereket korább lefektettük s megígértük, hogy felköltjük. Ezt én vállaltam magamra.

Tizenegy és fél óraker elmentem utána, hogy felköltsem. Az emeleti kis szobában hideg volt, a gyertya fénye nem költötte fel a fáradt gyermeket. A régi szokáshoz híven két kis cipőjét oda tette a tüzetlen kandaló elé, gyermekies bizodalomban. Az ártatlan nem tudta, hogy apja, anyja halálával a kis Jézus is meghalt s csendesesen pihenve várta a boldog ébredést. S milyen csalódás fogná érne reggel. Mennyivel árvábbnak fogja magát érezni.

Hirtelen egy gondolatom jött.

Meghagytam, hogy ne költsek fel, amíg vissza nem jövök s eliettem egy fegyvergyárhoz, akinél még nyitva volt a bolt.

Éjfélt előtt pár perczei már újra ott voltam. Mindenki várt rám.

— No mit jelent ez? kérdé az a nagy szakállu katona.

— Majd meglátod. A gyerek alszik még, ugy-e?

— Persze!

Ehhez pedig az kell, hogy a monopolizálók tegyék le az elfogultság és irigység szemüvegét.

P—y.

Választási mozgalmak.

Az újverbázi választókerület legnagyobb községének, *Bács-Tapolyának* választó polgárai Szent István napján gyűlést tartottak, melyen mintegy 600 választó jelent meg. A gyűlés, a melyet *Kern* Lajos királyi közjegyző, a szabadelvű párt elnöke vezetett, az általános képviselőválasztásra dr. *Hadzsy* János bács-tapolyai orvost jelölte szabadelvű párti programmal. *Hadzsy* elfogadta a jelölést.

A *sentesi* 48-as függetlenségi pártnak *Sima* Ferenczről elvált, tekintélyes gazdákból álló töredéke *Mérey* Lajos volt orsz. képviselőnek ajánlotta fel a jelöltséget. *Mérey* el is fogadta a jelölést.

Dr. Várady Zsigmond képviselő-jelöltsége.

Az országszerte megindult képviselőválasztási mozgalom, mint már említettük, Hosszupályiban, *Marjay* Péter kerületében is határozott alakot öltött.

Dr. *Várady* Zsigmond nagyváradi ügyvéd tényleg járt a hosszú-pályii kerületben. Azonban kíséretében sem a hosszú-pályii földbirtokos és tőkepénzes *Brüll* Alfréd, sem pedig ennek szabadelvű képviselő barátai nem mentek el. *Brüll* jelenleg Németországban tartózkodik, onnan táviratozott tisztartójának, hogy dr. *Várady* Zsigmondot itt léte alatt a lehető legnagyobb mértékben támogassa és kastélyában vendégül lássa.

Dr. *Várady* néhány napig tartózkodott Hosszupályiban, a lehető legnagyobb csendességben információt szerzett a kerület viszonyairól és értekezett a szabadelvű párt néhány ottani vezérével.

A mint látszik, a kerület, — mely mellesleg megjegyezve a negyvennyolczas pártnak erős, szilárd tere és feltétlen bizalommal viseltetik jelenlegi képviselője iránt, — teljesen megnyerte tetszését dr. *Várady* Zsigmondnak,

mit abból lehet következtetni, hogy szeptember 1-én a konyári Sós-lón kortes lakoma rendezése vételettel tervbe, a mely lakomán dr. *Várady* kifogja fejteni választóinak programját.

A legérdekesebb az egész dologban az, hogy a kerület polgárai jó formán mit sem tudnak az egész akcióról; annyira titkolják még most a kastélyban dr. *Várady* látogatásának célját és csak néha-néha szivárogo ki a kastélyból valami hír a készülődésről. Ott léte egyszerűen »magán jellegűnek« hiesztelik úgy annyira, hogy kedden, szent István napján a tisztartó által *Várady* tiszteletére rendezett szükkörű ebéden a politikáról, dr. *Várady* Zsigmond jelöltetéséről szó sem volt.

Ugy látszik, hogy előbb tapogatóznak és csak akkor hozzák nyilvánosságra a mozgalom célját, ha sikert remélnak.

A délafrikai háború.

Chamberlain azon kijelentését, hogy Kitchener lord nem hagyja el Dél-Afrikát, két angol lap, a »Daily Mail« és »Daily Express« megczáfolja. E lapok szerint elhatározott dolog, hogy Kitchener lord abban a pillanatban elhagyja Dél-Afrikát, amelyben Millner kormányzó oda megérkezik, ami szeptember 15-ike körül történik meg, és hogy Gladstonnak egyik unokaöccse, Lyttleton tábornok van kiszemelve a fokföldi parancsnokságra. Ennél sokkal érdekesebb és Anglia tehetetlenségét sokkal jellemzőbb a »Daily News«-nek az a meglepő híre, hogy a mint szeptemberben a délafrikai nyár megkezdődik, az angol hadsereg gyalogságának nagy része visszatér Angliába. Ez maga után vonja az eddigi angol taktika megváltozását, amennyiben le fognak arról mondani, hogy a búrokat reptől hadoszlopokkal földözzék. — E helyett védelmi taktikát fognak kezdeni, őrházakat építenek, a melyeket azonban nem az angolok, hanem fölfegyverzett feketék fognak védelmezni. Transzvalban a feketék száma 650.000 és Fokgyarmatban 1.500.000, Oranje államban 130.000 Natálban 460.000. Az angol kormánynak a »Daily News« szerint az a szándéka, hogy 60.000 szerezzen fölfegyverez. De az angol lap azt jegyzi meg, hogy ennek borzalmas követ-

kezményei lesznek. A minap írjuk, hogy a hadjárat »harmadik stádiuma« majd megszüli a negyediket s ötödiket is. Im, ha igazat írunk a »Daily Mail«, a »Daily Express«, a »Daily News«, ma már az ötödikig jutottunk el és ezzel igen valószínűleg az angol uralom megdöntésének »első stádiuma«-hoz.

A csendőrlegénység szolgálatának megkönnyítése.

Alig van rendészeti közigazgatásunkban intézmény, mely oly fényesen bevált volna, mint a m. kir. csendőrség. A csendőrlegénység mintaszerű szolgálatát azonban nagyon terheste az a súlyos felszerelés, melylyel az őrzatait és portyázásait végezni volt kénytelen. Nevezetesen nagy súlyt képviselt az ugynevezett járőrításka, melyben a csendőrnek a bilincsen kívül egy súlyos vaskos könyvet, az összes körözött egyének, rovott multuak és rendőri felügyelet alatt állók személyleírását kellett minden csendőrnek magával hordania, azonkívül a koszoruba csavart köpenyeg, mely száraz állapotban 6—7, átázva 10—12 kgr. súlyt nyomott s melyet a csendőrnek a legmelegebb időben is válla körül kellett viselnie. Ez abnormis állapotokon kíván segíteni Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszternek az a legújabb rendelete, mely — mint a »Kel.-Ert.« jelenti — a csendőrlegénységnek ezentúl szolgálatban elengedi a koszoruba csavart köpenyeg és a járőrításka viselését. A bilincset azonban ezentúl is magukkal kell hordaniok, de egy a nadrágukon alkalmazandó harmadik zsebben.

A kínai vezeklő-követség.

Tekintettel arra, hogy tegnap tették közzé a kínai békejegyzőkönyvet, a melynek három első fejezete a kínai vezeklő-követséggel foglalkozott, nem érdektelen felemlíteni, hogy ez a követség már uton van s nemsokára megérkezik Berlinbe. A vezetője Csung herceg, a kínai császár testvére, a ki Vilmos császár trónja előtt fog vezekelni a báró *Ketteler* meggyilkolásával Németország ellen elkövetett sérelemért s így békíti ki Németországot újra Kinával. Csung herceg azután egy hétig vendége lesz a császárnak. A vezeklő-követség első tanácsosa, *Jin-Csang* tábornok, aki azután nem is tér vissza Kinába a herceggel, hanem Berlinben marad, mint Kína németországi követe. Érdekes, hogy a német lapok már most intik a közönséget, hogy ne tanúsítson valami nagy tiszteletet Csung herceg iránt, mert a kínai ferde észjárás szerint ezt Pekingben arra magyarázhatnák, hogy a herceg jelenléte Berlinben megtiszteltetés Németországra nézve. A »Hamb. Corr.« például így ír: »Természetes dolog, hogy a herceggel, a mint a vezeklő kihallgatásnak vége lesz, nagy rangjára és előkelő voltára való tekintettel is tisztelettel fognak bánni mindenütt, de igen nagy tapintatlanságnak tűnnek fel előttünk, ha berlini, vagy potsdami tartózkodása alatt bárhol is az örömmel, vagy éppenséggel a lelkesedésnek a jelét látná.«

Waldersee,

Alig érkezett haza a kínai expedíció operett hadvezére és a német sajtó nagy része, még a félhivatalosok is — mint a *Voss. Ztg.* — azzal vádolják, hogy kancellár akar lenni. Az a körülmény, hogy Waldersee ellen campagneban a félhivatalosok is részt vesznek, arra enged következtetni, hogy Bülow barátai csakugyan tartanak Waldersee kancellárságtól. Még a Wolf-ügynökség is ellene fordul és bizonyos energiával ismétli, hogy Waldersee a legutóbbi beszédében a kínai expedícióban

Felapóztam hozzá, anélkül, hogy megmondtam volna, mit akarok.

— Most már hívják le, mondám visszatérve, de csak innen.

Kopogtunk, kiáltoztunk s majdnem azonnal láttuk megjelenni a fiut, egy ingben, katonai sapkával a fején, tölténytartó vetve a vállára s a kezében kis lovas karabélylyal.

— Karácsony! kiáltá. A kis Jézus puskát hozott.

II.

Másnap elutaztunk. Négy nap múlva a poroszokra bukkantunk.

Reggel volt, egy csalitos helyen. A bokrértára tapadt köd foszlányokra szakadt a puskák villámaiktól. Alig lehetett látni. Hirtelen nagyot kiált a gyerek:

— Ott van, ott, látom a megett a nagyfa megett.

S egy magános fát mutat a tisztáson, a mely mögött valóban egy lovas látszék mozgolódni. Felismerte az ulánus tisztet. Oda akart rohanni. A mint felugrott, fedezetlen maradt s hanyatt esett egy golyóval mellében.

A tiszt lötte le revolverével.

— Gyáva, kiált egy katona s biztos kézzel lassan ráfogta a puskát.

A tiszt lovának egyik lábát eltörte a golyó s testében megakadt.

— Előre! Bosszuljuk meg a kicsit! futva rohantunk át a tisztáson.

A poroszok vezetőjüket a földön heverve látva, megfuiottak. Az a katona elsőnek érkezett a tiszthez s egy golyó elvitte a sapkáját, ami úgy elrepült mint egy madár.

— Csak tovább jó ember! mondá megmarkolva csuklóját aczél kezével.

A revolver többi lövése a légbé sült el, a katona kiragadvá foglyát a ló alól, térdét a mellére tette.

— Hozzatok ide a kicsit! — kiálta.

Az már hörögni kezdett.

— Nem lehet, — mondák, — már halodoklik.

— Menyörgettét — kiálta az öreg, — az még sem lehet, hogy elégedetlenül távozzék el. S felkapva a tisztet hóna alá, odavitte a gyerek mellé.

A gyermek mosolygott s az élet visszatért belé.

— Gyáva, — mormolta.

Egy fának támasztották s a katona térdre nyomta előtte a tisztet.

— Öld meg, kicsikém, öld meg! tudod, hogy megígértém.

A gyermek görcsösen forgatta a földön fekvő karabélyt. Hirtelen, gyors mozdulattal összeszedve minden erejét, ami még csak volt, az agyat sebesült kebléhez szorította s a csövet a német arcának irányozta s elhuzta a ravaszt.

A tiszt feje szét volt zúzva s a gyermek halott.

részlve nemzeteiről szólva, a következőket mondotta:

»Andere Namen sind verblasst, der deutsche Name ist hochbegangen.«

Eme nem igen diplomatikus mondással akarják behizonyítani, hogy Waldersee nem alkalmas a kancellárságra és egyes lapok fel- említik azt a tényt, hogy Waldersee 1891-ben azért vesztette el a császár kegyét, mert Ferencz József jelenlétében megkritizált egy lovassági gyakorlatot, melyet II. Vilmos császár vezényelt.

Ilka testvér.

Temetés volt tegnap Várad-Velenczén.*

Egyszerű fakoporsó állott az udvar közepén, a koporsón sok, sok virág, de nem kertész poltából való, csak egyszerű kerti, mezei virágok, jól-rosszul csokorba, koszoruba kötve.

A közönség is különös képet mutatott.

A fakoporsó körül teljes számú papi kíséret állott, siró apácák, könnyező finom urinépek, apró gyermekek és kopott, topprongyos szegény népség, asszony, férfi vegyesen. Ez utóbbi népségből többen, mint az előbbiek.

És könnyezett csendesen az egész gyászoló közönség.

Valóban mindeuki rokonát siratta; többet, testvérét az elhunytban, ki egész életében könnyeket törölt, s csak most fakasztott először. Siratták az egybe gyűlték kedves testvér *Ilkát*.

Egy szelíd arcú öreg tősgyökeres magyar ember ül megroskadva a koporsó fejénél, mellette viruló menyé nyolcz gyermek édes anyja, s nézik könnyeiken át a jó leány, jó sógornő koporsóját.

A temetési menetben emlegetik az emberek az elhunyt jó szívet legendás türelmét és szeretetét a szegények iránt, bámulatos modorát a gyermekekkel szemben. És mindenki lel- kének mélyén meg gyűl az emlékezés és önkénytelenül is vágy támad bennük a példa után- zására.

Mézet gyűjtött a lélek erről a koporsóról. A jónak, nemesnek szeretete árasztotta el a szívet e koporsó felett.

Áldott halott, kinek koporsójáról, a hála és szeretet adta virágokból gyűjt mézet a méh és élete példájából méznél értékesebb emlékezést a lélek.

* * *

Ilka testvér harmincz év óta működött vá- rosunkban.

Bámulatos lelki jósága miatt nem csak Velence szegényeinek és a gondjaira bizott gyermekek szüleinek szeretetét, de egész váro- sunk tisztelétét nyerte meg. Az elhunyt apáca Endrődről, e nagy magyar alföldi községből való volt. Halála napján kérte, hogy a szent István napi evangéliumot olvassák fel neki, majd az egész zárdai személyzetet kérte, hogy hallgas- sák meg ők is az áldott király emlékére ren- delt szent szakaszt. Azután csendesen imádko- zott s haláltusa nélkül, csendesen elnyugodott az Urban.

Temetését *Gabrielly* Lajos plebános, a ve- lencei zárdai igazi lelki atyja végezte, *Halász* Gyula Nogáll-intézeti és *Pálffy* Béla Immacu- lata-intézeti hitoktatók és növ. papok segédle- tével. *Felser* Antal apát-kanonok, *Dencs* János cz. kanonok esperes, a velencei intelligens szülők és szegények vettek részt a temetésben s az összes sz. Vincze-rendű házak főnököik vezetése mellett kísérték utolsó útjára, a re- quiemre és a temetőbe szeretett halottjukat.

Papválasztás.

Biharmegyében papválasztás volt. Ertsd, hogy az egyik plébánia megüresedett s miután a hitközség autonomikus szervezettel bír, maga választja a plébánosát. A választás, mint eddig is mindig, sikerült. Ugy ment, akár a karika- csapás, nem hiányzott abból sem az éljen, sem az abczug. Volt ivás és csapaverés, korteske- dés, szép ígérlet; volt bizony ott fejbeverés s vérontás is, mert hát ez mind vele jár a vá- lasztási szabad jogok gyakorlatával, mindegy akár képviselőt vagy plébánost választanak is, mert hiszen nem az a lényeges, hogy minek választják a jelöltjüket, de hogy választanak. Ez esetből kifolyólag, a mi különben a magyar katolikus egyház életében eléggé szörványos s inkább a teljesen önkormányzatu protestantiz- musnál otthonos szokás, a papválasztásról a *Szenes M.* szerkesztésében megjelenő *Országos Híradó* közölte — R — betűs jelzéssel cik- ket közül az *Isten szolgáiról* s ugyancsak bő- séges oktatást ad mindnyájuknak s eisíratja, elparentálja papi hivatásukat, lelkészi tisztsé- güket. Kár, nagyon kár az üdvös, egészséges és életrevaló, szebb sorsra méltó eszmeinek meg- mérgezéseért, melyet — R — je felekezeti, illető- leg katolikus gyűlölete epéjébe mártott tollá- val rajta véghezvitt.

Szép a jóért, az igazért való lelkesedés, de még szebb, ha az gyűlölet nélkül, tisztán a jó ügy, mint igazságért való küzdelemből tör- ténik először. Másodszor tiszta borral szol- gáljunk mindig a vendégünknek, ha az a bor megtörött is, zavaros is. Az ízéről érezze meg a megbecsült vendég, hogy tiszta bort kapott s megbecsülték. Mért nem mondja ki az Or- szágos Híradó, hogy micsoda papválasztás volt az? Katolikus nem volt, Biharmegye ró- mai katolikus plébániái a nagyváradi latin szertartású püspökség főhatósága alá tartoz- nak; míg a görög katolikusok a nagyváradi görög szertartású római katolikus püspökség kiegészítő részei. Schlauch bíbornok megyéjé- nek hetvenkét (72) plébániája közül csak egy- nek a betöltése jár választással. Ez az egy is Szent-András, nem Bihar-, de Békésmegyébe esik. A többi patronátusi jog vagy püspöki szabad adományozás folytán történik. A görög szertartású püspökség plébániái nagyobb ré- szének a m. kir. vallásalap, vagy a nagyvá- radi latin szertartású püspök és káptalan a patronusa s csak kevés esik püspöki szabad adományozás alá. Választás útján pedig egy sem töltetik be.

E szerint hát az egyébként jóakaratu és ügybuzgó Országos Híradónak — R — je dugja ki máskor egészen a lólábát, ne emlegessen pá- paságot, hanem tegye oda, hogy *református papválasztásról* szölok s nem hallgatom el a körülményeket, hogy tisztára katolikus papok- ról látszassék szólni, mikor ilyen hangot használ:

»... ily választás által történjék egy hely betöltése? Mert ne gondolják az »Isten szolgái« (kik csak érdekből viselik e nevet a nép tévesztésére), hogy az a nép, az a párt, ki őt megválasztotta s különösen az ellen- párt, szavainak hitelt ad, tanait követi! ... Hiszen ő is verekedés, öldöklés által jutott e tisztséghez s nem kimélt semmit, hogy e tisztséget magának megkaparítsa! — így gon- dolkoznak majd hívei.

Minek akkor lelkész, minek a tan, ha a hívők egyrésze őt kedvelésből hallgatja, míg e másik része alattomban az »Isten szolgája« ellen pártoskodik.

Mi a vallás? Nem-e a nép boldogítására szolgáló oly eszköz, mely őt közelebb viszi Istenhez. Lehetséges-e az oly konkrét esetben? — nem! Mert ott, hol az egyik része gyű- löli az »Isten szolgáját« s a másik része ta- naít nem hiszi — mert hiszen ellenkezőt hir- det, mint a melyet a választáskor elkövetett, vagyis a tizparancsolatot latba vetette — ott a lelkész szükségtelen. Vagy talán lelkészi mi- nőségében, melyet öldöklés által nyert el, újabb gonosz tette buzdítja pártját.

Nem akarek messzire eltérni a tárgytól, nem visszatérni a rémes inkvizícióra, nem a pápaság harca a világiakkal; de mondani akarom, hogy a szociálisták egyik pontját helyeslem, mikép a vallás magánügy.

Ma, midőn a vallás tanítását is a megél- hetés egyik jobb fokának tekintik, nem a tu- lajdonképeni ambíció hajlja az egyént ama pályára, hanem az érdek. Az érdek, mely min- denben előtérbe helyeztetik. Az oly elkesere- dett érdekharcban, hol egyik a másikat képes a csucsról ledobni, hol egyik a másikat egy jó szóért romlásba viszi; ott a helyett, hogy a vallás, különösen azok terjesztői nem hogy ez elkeseredett érdekharcot elfojtani igyekezné- nek, hanem maguk is részt vesznek. Kire és mire támaszkodják a nép, ha maguk az »Isten szolgái« is, kik a tizparancsolatot, mint szent ígért hirdelve, azt sutba dobják. Az ily vallán terjesztői nem hogy megmentik, de romlásba viszik a társadalmat. Mit a népnek a vallás, ha annak terjesztői sem törődnek vele akkor, mikor arra leginkább hivatva volnának.

Hogy a társadalom fönnálljon, szükséges a népet jobb érzés, erkölcs felé hajtani, mire is hivatva van a vallás, vagyis annak terjesztői. Miért e szociális terjesztés, miért e folytonos és elkeseredett érdekharc, miért ez és min- den más? Mert a jobb érzés kiveszett, a fele- baráti szeretet neveléses.

Mit felebaráti szeretet, üssétek a kutyá- kat s ne engedjétek! a helyet én akarom be- tölteni s ügyességtektől függ győzelmünk!

Ezen már segíteni ily módon lehetetlen. Az állam legyen hivatva a baj orvoslására. Az alkotmányos vallásszabadság meglegen a nép közt mindig, mert nem a vallásban foglalt dol- gok boldogítja, tereli őket a jobb utra, hanem a hit. Egyedül a hit, remény az, mely a nép boldogságát elősegíti. Csak oly nemzet, ország, állam lehet megelégedett, hol népe is az; és hogy ezt elérhessék, oly egyéneket állítunk kö- zéjük, kik azt — nem tekintve időt, fáradságot — érdek nélkül üzik.

Az állam legyen hivatva a vallást kor- mányozni s nem a papok szabad rendelkezé- sére engedni. Ne a nép válasszon lelkészt, ha- nem az állam rendelje ki nekik, mert hiszen a népnek utóvégre mindegy, akár ez, vagy amaz tanítja és hirdeti nekik az Isten tanát, fő, hogy az Isten szolgája e nevet ki is érde- melje és ne csak purta cím legyen. Továbbá csak oly egyéneket fogadjon el e tan terjesz- tésére, kik azt saját ambíciójukból, a vallás ihlete alatt állva üzik.

Ennyit szóról-szóra az idézetből, mely után csak az a megjegyzésem, hogy a benne foglalt hangot még a protestáns felekezetek papjairól sem engedjük meg, még kevésbbé törjük azt el a katolikus egyház férfairól, legkevésbbé akkor, mikor statisztikailag kimu- taltuk a cikk valótlanosságát.

A mi a lelkészi hivatalok betöltését illeti, ahhoz — R — keveset ért, bizza azt másokra, kik korba, észben, tapasztalatban, de mun- kásságban is messze föltötte állanak — R-nek.

E. K-ny.

UJDONSÁGOK.

Veszteség: két millió.

Széchenyi mondta, hogy még az apagyil- kosnak is meg kellene kegyelmeznünk, oly ke- vesen vagyunk. S tényleg még Magyarországon is van akárhány vidék, a hol a magyar nyelv- vel éppen annyira jutunk, mint a kinaival, vagy a japánival. Szegények vagyunk, nagyon szegények.

Egyszerre csak meglepetésszerű számot olvasunk: állítólag hiteles kimutatás szerint *külföldön két millió magyar él*. Két millió, a ki odakint is magyarnak vallja még magát. Két millió, a ki még visszaemlékszik hazájára s büszke arra, hogy Arpád nemzetéhez fűzi egy gyöngye szál: a nyelv.

Két millió kivándorlott! Hiszen akkor gaz- dagok vagyunk, nagyon gazdagok!

Ebből a két millióból csaknem egy millió él Amerikában, közel fél millió Romániában, 200,000 Ausztriában, a többi szétszórva min- denfelé a négy világtájon.

Igen, de meddig maradnak ott?

Amerikában az angol tenger közepette, Romániában az oláh hullámok ellen egyetlen menedéke van a magyarságnak: a külön egyházi szervezet, a külön magyar egyházközségek. Ezek azonban nem elégséges támaszok s főképp csak a magyarság gyors beolvadásának vágják útját, mikor az ujonnan bevándorlottak közt fentartják a magyar nyelv emlékét. Aztán... szétmállik a magyarság, lesz belőle Amerikában angol, másutt más. Sajnos, itthon több helyen még az egyházi védelem is hiányzik. Példa rá a Drávántúl, a hol Strossmayer éppen vallási téren tör a magyarság ellen s apasztja a magyaroknak is, a katolikusoknak is a számát.

Ha két millió vallja magát még külföldön magyarnak, van akkor legalább még két millió, a ki már el is felejtette, hogy valaha magyar volt.

Ha ez mind itthon volna!

Nyolcz millió helyett tizenkét millió magyar!

Pazarlók vagyunk, nagyon pazarlók!

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Személyi hir.** Nagy Ferencz kir. törvényszéki elnök tegnap délután haza érkezett. Holnap átveszi hivatalát s megkezdí működését.

* **Honvédeink a királygyakorlatokon.** A nagyváradi 4. honvéd gyalogezred Nagyváradon állomásozó zászlóaljai vasárnap, augusztus hó 25-én utaznak el a Dunántúlra, a hol az idei királygyakorlatok lesznek. Nagyváradról külön vonattal utaznak Ercsiig, a honnét aztán gyakorlatozva mennek Pécs közelébe. A gyakorlatok befejeztével egyesülnek a 4. ezred eddig Borosjenőn állomásozott zászlóaljával s együtt utaznak haza Nagyváradra. Tudvalevőleg a borosjenői zászlóalj állandóan Nagyváradra helyeztetett át.

* **Telephon a járásbíróknál.** Az igazságügyminiszter a törvényszékeknek a hatáskörükbe tartozó járásbírókkal telephonnal való összekapcsolását engedélyezte és elrendelte. Ennélfogva a nagyváradi kir. törvényszék kerületébe tartozó vidéki járásbírók is már folyó évi október 1-jével szintén össze lesznek kapcsolva a törvényszékekkel. A munka ez irányban már előhaladott állapotban van.

* **A jövő évi választók névjegyzéke.** A központi választmány tegnap délután tárgyalta a Nagyvárad város jövő évi választóinak névjegyzéke ellen beadott felebbezéseket. Rimler Károly polgármester-helyettes elnökölt s a választmány tagjai közül dr. **Hoványi Géza**, **Reismann Mór**, dr. **Friedländer Samu** és **Istvánffy István** voltak jelen. A törvényhatóság tudatta, hogy a választmányban megüresedett tagságra dr. **Friedländer Samu**t választotta meg. Az esküt az ülés elején le is tette. A választmány által az előbbi ülésben elutasítottak közül a következők felebbeztek a névjegyzékbe leendő felvétel végett: Csepp György, Freund Hermann, Deutsch Izsák, Ullmann Sándor, Schlesinger Fülöp, Weisz I. Miksa, Neumann Jakab, Waldner Hermann, Fusch Sámuel, Kesztenbaum Adolf, Goldberger Sámuel, Aranyi Albert, Róth Henrik és Klein Aron. Mindannyian ezuttal igazolták a felvételre jogosultságukat. A központi választmány a felebbezéseket felterjesztette a kir. Curiához.

* **A polgármester betegsége.** Dr. **Bulyovszky József** polgármester betegsége, mint örömmel értesülünk, igen kedvezően megváltozott s orvosai most már biztosra veszik teljes felépülését. Tegnap az egész napot nyugodtan töltötte s jótékonyan hatott szervezete az erősítő álmom. Testvérei Nagyváradon vannak s dr. **Kornstein Lajos**, dr. **Berkovits Miklós** és dr. **Papp Oszkár** kezelő orvosaival együtt gondos ápolásban részesítik. Az aggódo rokonságnak a tegnap folyamán megtáviratozták, hogy a súlyos beteg teljes felgyógyulását biztosnak jelezték a kezelő orvosok. — Városunk közönsége bizonyára nagy megnyugvással és örömmel értesül a kiváló polgárnagy állapotának jobbra fordulásáról.

* **Egy milliárd perc.** Krisztus urunk születése óta a mai napig még nem telt el egészen egy milliárd perc. Egy amerikai tanár kiszámította, hogy az ezredik millió perc 1902. április 30-án délelőtt 10 óra és 40 perczkor lesz kitöltve.

* **Az anyakönyvi hivatal botránya.** A nagyváradi városi állami anyakönyvi hivatalnál előfordult botrányokból kifolyólag az állásból elmozdított **Kiss László** helyettes anyakönyvvezető feljelentést tett a kir. járásbírósnál **Komlóssy József** városi tanácsnok, anyakönyvvezető ellen, azt panaszolván, hogy **Komlóssy József** mikor a botrányos ügyet az anyakönyvi hivatalban vizsgálta, kifejezéseivel őt becstelében megsértette s hivatalos hatalmával visszaélt. Tegnapelőtt tartották meg ez ügyben a nagyváradi városi kir. járásbírósnál a tárgyalást. Ezen tárgyalásról a helyi lapok olyan értelemben emlékeztek meg, hogy **Komlóssy József** tanácsnok kijelentette, mivel a sértő kifejezéseket felindulásában mondotta, azokat visszavonja és sajnálkozását fejezte ki a sértés felett. — Ez pedig nem felel meg a valónak. A tárgyalás folyamán **Komlóssy József** a hozzá intézett kérdésekre kijelentette, hogy a sértő szavakat nem a **Kiss László** személyére, hanem hivatalos ténykedésére értette és mondotta s ilyen alakban azokat fenn is tartja. **Kiss László** ezen kijelentés után vonta vissza panaszát. Ez a tényállás.

* **Megvált az élettől.** Tegnap délben a székesegyház mellett lévő elhagyatott kertben **Szodorai János** marólgutot ivott. A helyszínt ment **Mayer László** dr. kerületi orvos erős kínok között vergődve találta a földön és konstata, hogy az öngyilkoson már gyomorvérzés vett erőt s beszállította a szolgálattevő biztossal a megyei közkórházba. — Elettéhez nincs remény. Tettének oka ismeretlen.

* **Két millió magyar idegenben.** Nagyon szomorú adatokat gyűjtött össze a külföldön élő magyarságról egyik Berlinben élő hazánkfia. Kitudódik belőle, hogy a világ minden részén szétszórtan élő magyarok száma megközelíti a félmilliót. Amerikának minden államában vannak magyarok, számuk 965 ezer, Romániában 370 ezer, Ausztriában 216 ezer, Horvátországban 130 ezer, azonkívül Európa minden államában élnek kisebb-nagyobb számban tőlünk elszakadt honfitársaink. — Ha Berlinben élő hazánkfia valamivel tovább megy statisztikája összeállításában, talán azt is megtudta volna mondani, hogy a kivándorolt magyarok helyét hány — galicziai bevándorlott tölti ki idehaza?

* **A magyarországi bevezések jubileuma.** A szent Benedek-rend káptalanja vasárnap kezdi meg káptalani üléseit **Pannonhalmán**. Az ülést fényes egyházi ünnepség nyitja meg, a mit a rend 900 éves fordulója alkalmából tartanak. A káptalan az ülésen a rend gazdasági és iskolai ügyeit fogja elintézni.

* **Gróf Zichy Jenő hitbizománya.** Egy kérvénye van gróf **Zichy Jenő**nek a király előtt. Hitbizományt akar alapítani a nemes gróf Budapesten levő két palotájából és egyik fehérmegyei birtokából. De ennek a hitbizománynak a családi vagyoni leköltésén kívül még egy más nemesebb célja is van. **Zichy Jenő**, a ki a magyar tudománynak már eddig is igen becses szolgálatokat tett utazásaival, etnografiai, zoológiai, botanikai gyűjteményeivel kincsekkel gyarapította a magyar nemzeti muzeumot, e hitbizományával mindenkorra biztosítani akarja azt, hogy a rózsá-utcai palotájában berendezett nagyszerű muzeuma ide legyen költve az országhoz és a fővároshoz, hogy a főváros közönségének alkalma legyen gyönyörködni azokban a pompás műkincsekben, a melyeket a nemes izlésű főúr és atyja, a kiváló műbarát, egybegyűjtöttek. Gróf **Zichy Jenő** a hitbizomány-tervet és annak részleteit Szilágyi Dezsővel közölte először, néhány héttel Szilágyi halála előtt. Szilágyi örömmel üdvözölte **Zichy Jenő** tervét és a végrehajtásra vonatkozólag több javaslatot tett, a melyeket a gróf természetesen figyelembe vett. A hitbizomány a rózsá-utcai és budai palotákból, valamint egy 5000 holdas fehérmegyei birtokból fog állani. A haszonélvezet gróf **Zichy Rafaelt**, az alapító főúr egyetlen fiát, a ki ma lép házasságra **Pallavicini** gróf kisasszonnyal, vagy egyenes fiutódait fogja illetni. A jövedelemből köteles lesz a hitbizomány élvezője a **Zichy**-muzeumot fenntartatni, gondozni, bővíteni és bizonyos időkben, hetenkint legalább egyszer, díjtalanul a közönségnek nyitva tartani. Ha **Zichy Rafael** fiágában megvaszakadás esete állna be, azon esetben a hitbizomány a seniorátushoz csatolandó és haszonélvezője a kikötött feltételekkel a prosenior lesz. Ilyenformán gondoskodik a nemes gróf arról, hogy családjának két tagja teljesithesse egyszerre azt a nemes és nagy hivatást, a melyet egy emberöltőn keresztül **Zichy Jenő** végzett, az egész nemzet elismerése mellett.

* **Talált tárgyak.** Az a jogos tulajdonos, ki egy bádóg dobozt térképpel és egy zsinóron függő női ezüst órát elvesztett, **Mendelényi Béla** rendőrfogalmazó urnál átveheti tulajdonát.

* **Visszaélések a vámoknál.** A vámkezelésnél Nagyvárad város kárára elkövetett nagymértvű visszaélés ügyében **Komlóssy József** gazdasági tanácsos, tb. főjegyző erélyesen folytatja a vizsgálatot. Már több tisztviselőt hallgatott ki, akik érintkezésben állanak a vámügygyel, vagy szolgálatot teljesítettek a vásártereken. Legfontosabb volt eddig a rögtön elbocsátott **Papp Sándor** lóvásártéri felügyelő kihallgatása, aki igen terhelőleg vallott. Értesülésünk szerint beismerte, hogy értékesítés végett kapott már egyszer használt vásárvámjegyeket s ezekből majd több, majd kevesebbet minden vásárkor eladott. **Beczkay Arthur** vámfelügyelőt még nem hallgatta ki a vizsgálatot vezető tanácsnok. — Hir szerint a polgárság között nagyobb mozgalom indult meg, hogy beadványban a legszigorubb vizsgálatot kérjék a visszaélések ügyében. A kérvényt körözni akarják, hogy minél többben írják alá. Erre azonban alig lesz szükség, mert a vizsgálat vezetése olyan kezekben van letéve, hogy teljes megnyugvással nézhetünk a tények igazságos felderítése elé.

* **Az álmatlanság halottja.** Fiuméből hoz hirt róla a táviró, hogy dr. **Kohen Nátán**, a városi kórház másodorvosa a kórház fürdőszobájában felakasztotta magát. Mire rátaláltak, halott volt. Öngyilkosságának oka gyógyíthatlan álmatlanság. Mindössze 29 évet élt.

* **A legtöbb adót fizetők névjegyzéke.** Nagyvárad város legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállítását illetve kiigazítását az adóhivatal által adónemenként összeállított kimutatás az 1886. évi XXI. t.-cz. 25. §-a értelmében f. évi augusztus hó 24-től augusztus hó 31 napjáig bezárólag terjedő 8 napi közszemlére az irodaigazgató hivatalos helyiségébe kitétetik. Erről az érdekeltek oly felhívással értesítetnek, hogy a névjegyzék eleni felszólalásait f. évi szeptember hó 2. és 3-án délelőtt 9 órától 12 óráig a városház tanácstermében üléshez igazoló választmány előtt szóval vagy írásban megtehetik. Figyelmeztetnek továbbá azok, akik a fennebb hivatolt törvény 26. §-ában foglalt kedvezményt (egyes állami adójuk kétszeres számítását) igénybe venni kívánják, hogy a 27. § értelmében az ülések tartama alatt az igazoló választmány előtt szóval vagy írásban jelentkezzenek és jogosultságukat igazolják, mivel ellenkező esetben az adó kétszeres beszámításának kedvezményétől esznek. Nagyvárad, 1901. év augusztus hó 23-án. *Rimler* Károly, polgármester-helyettes.

* **Hány levelet kapnak az uralkodók?** A párisi *Matin* közli ezt a statisztikát: 1900. folyamán a pápa átlag naponként 22.700 levelet, csomagot és újságot kapott. A Vatikán irodájában negyven titkár foglalkozik csupán a levelezés átnézésével. VII. Edwárd király naponként 3000 újságot és levelet kap. Jóval megelőzi az orosz cárt és német császárt, akik naponként csak 600 levelet kapnak. Vilmos császár és Edwárd király levelei nagy részét maga nézi át, Vilmos császár a levelekre adott válaszokat is elolvassa. Az olasz király átlag 500, Ferencz József 300 és Vilhelmina királynő 50 levelet kap naponként. Az említett lap megjegyzi, hogy a monakói herceg folyton sok levelet kap olyan emberektől, akik pénzt kérnek tőle kölcsön. Valószínűleg ez az utóbbi adat a leghitelesebb ebben a statisztikában.

* **Ellenőrzési szemlék.** A katonai ellenőrzési szemlék Biharvármegyében a következő időben és sorrendben fognak megtartani: Nagyvárad városában október 12., 14. és 15-én; — a központi járásra nézve Nagyváradon október 8., 9., 10. és 11-én; — a magyar-csékei járásban november 2. és 4-én; — a szalárdi járásban október 8., 9. és 10-én; — a mezőkeresztesi járásban október 14., 15. és 16-án; — a berettyó-ujfalui járásban október 18., 19., 21. és 22-én; — a nagyszalontai járásban november 11., 12., 13., 14. és 15-én; — a tenkei járásban október 17., 18. és 19-én; — a beéli járásban október 21. és 22-én; — a vaskóhi járásban október 24. és 25-én; — és a belényesi járásban október 28., 29., 30. és 31-én. Az ellenőrzési szemlék két küldöttség teljesíti; az egyiknek *Lausch* őrnagy, a másodiknak *Herbert* százados lesz az elnöke.

* **Bétkocsisok réme.** Hosszu ideje már annak, hogy a bétkocsisoknak lópokróczai s más szerszámaik, melyekre szükségük van, lépten-nyomon eltűnedeztek a kocsi belsejéből vagy ládájából. Hiába való volt a legnagyobb éberség, ahogyan fordultak el, már is eltűnt valami a kocsirol. Tegnap végre az ördögösnek látszó dolog nagyon is egyszerűen oldódott meg. Az egyik kocsi ugyanis arra fordult vissza éppen, midőn *Knecht* Dávid 17 éves suhancz, becsületes bétkocsis szülőik gyermeke — az ülést takaró pokróczot igyekezett szép csendesen tovább szállítani. Természetes, hogy a már 12 izben lopás miatt letartóztatott mákvirágot újból párfogásába vette a rendőrség. Megjegyzendő, hogy a szülői lakástól is ki volt már tiltva hosszabb idő óta, fékezhetetlen visellete miatt. Így vált a bétkocsisok rémévé, kik most már szintén megszabadultak tőle.

* **Uj postahivatal.** Bihar megye *Albis* községében »Albis Biharv.« elnevezéssel 1901. év szeptember hó 1-én postamesteri kezelésben teljes fel és leadó szolgálattal működő postahivatal lép életbe. Ezen postahivatal postai összeköttetését az apátkereszturi pályaudvarra berendezett naponként egyszeri gyalogküldöncz járat útján a 6112. sz. vonatban közlekedő Székelyhid—Szilágyosmlyó 294. számú kaulaupostával fogja kapni. A postahivatal a postatakarékpénztár közvetítő hivatala gyanánt is fog működni. A postahivatal kézbesítő kerületébe *Albis* és *Bogyoszló* községeket osztom be. Az *albis* postahivatal életbeléptetése folytán folyó évi augusztus hó 91-ével bezárólag megszűnik az *Ottományról* *Bogyoszlón* át *Albisra* és vissza közlekedő kézbesítő és gyűjtőjárat. Nagyváradon, 1901. augusztus 18-án. *Schöpflin*, kir. tanácsos, posta és távirtda igazgató.

* **Az első vasutak.** 1825. szeptember 27-én indult meg Angliában az első gőzvasut. Három esztendővel utóbb, 1828. szeptember 30-án indult a második, még pedig Ausztriában. Két nap mulva indított vasutat Franciaország; az Egyesült-Államok első vasuti vonala 1829. december 28-án nyílt meg. Ezután következett 1835. május 3-án Belgium; 1835. december 7-én Németország; 1838. április 4-én Oroszország s 1839. szeptember 4-én Olaszország.

* **Frigyes császárné hagyatéka.** Az elhunyt Frigyes császárné vagyona mintegy 20 millió márkára rug, ide nem értve a friedrichshofi uradalmat, mely 6 millió márkát ér. Mindezt a császárné ifjabb gyermekei: *Henrik* herceg és a *schaumburg-lippe*i hercegné öröklék. A hagyatéka nagy része abból a vagyomból ered, melyet annak idején *Galliera* hercegné testált Frigyes császárnéra.

* **Statisztika a villámcapásokról.** Erdekés statisztikát állítottak össze, mint az »Egészség« írja, azokról a balesetekről, melyeket a villám 1899-ben az Egyesült-Államok területén okozott. Feltűnő nagy a villám okozta halálozások száma; 562 s még nagyobb a villámsujtotta, de életbenmaradt emberek száma: 820. Ez utóbbiakon csak benuzásokat, vagy égési sebeket okozott a villám. A villám sujtotta egyéneknek legnagyobb részét (45%) a szabadban érte a villám, de jelentékeny azoknak száma is, a kik a házak falai között szenvedtek villámcapást (34%). Közönségesen azt hiszik, hogy égháboru alkalmával nem jó a fa alá állani, mert itt könnyebben éri az embert a villám; az amerikai statisztika ezt nem bizonyítja, mert az eseteknek csak 11%-ában fordult elő, hogy a villám a fa alá menekülőket sujtotta. Az 562 villám okozta halált szenvedett emberek közül tizenkettőt ruhaszáritgatás, illetőleg száritott ruha eltakarítása közben érte a villámcapás, mert Észak-Amerikában a száritandó ruhát drótra akasztják.

* **Miért haragudott Frigyes császárné Bismarckra?** Nehány avari ember kivételével csak igen kevesen tudják, miért gyűlölte Frigyes császárné Bismarckot. A »*Cri de Paris*« szerint azért, mert Bismarck 1862-ben a császárnét, aki akkor még Viktória trónörökösne volt, 9 órán át formálisan zárva tartotta. A dolog így történt: Viktória hercegnő egyszer reggel férje szobájában a csecsebecsét rendezte, amint egy tokban egy pompás gyémánt nyakékre talált. Minthogy születésnapja közelgett, azt hitte, hogy férje neki szánta. Mennyire elcsodálkozott azonban, midőn a nyakéket még az nap este Seideritz grófnőn, egyik udvarhölgyén látta diszelegni. Azonnal elhatározta, hogy visszatér anyjához Angliába és felolvasónőjével s egyik komornikjával (mindketten angolok) kocsiába ült, a pályaudvarra hajtatott és a kölni gyorsvonattal elutazott. A palotában azonnal észrevették

az eltűnést és a trónörökös még azon éjjel Bismarckot és a berlini rendőrfőnököt magához hívatta. Ez utóbbi közegei útján már tudta, hogy a hercegnő merre utazott. Bismarck azonnal külön vonatot rendelt, Vilmos császár pedig minden eshetőségre elfogatási rendeletet adott át a kancellárnak, ki a trónörökösneét Kölnben elérte. Bismarck kérte, hogy térjen vissza, de Viktória hercegnő vonakodott, mire a kancellár elhatározta, hogy igénybe veszi az elfogatási parancsot és a hercegnőt a kölni rendőrfőnök, valamint a tartományi elnök jelenlétében letartóztatta, külön vonatra vitette és visszavitte Berlinbe. A trónörökösne ezután megbocsátott a férjének, de Bismarcknak soha.

* **Az elvált férj merénylete.** Mágocsra a napokban egy szép fiatal asszonyt elvált férje orozva agyonlőtte. Nemes Imre mágocsi gazdaember pár évvel ezelőtt vette feleségül Sárpi Ferencz leányát Sándorfalváról. A fiatal azonban csak rövid ideig voltak boldogok, mert a férj az iszákosságra adta magát s miután részeg állapotában néhányszor elverte a feleségét, a menyecske ott hagyta az urát s azután megindult a válópör, a mely csak pár hónapja nyert befejezést. A menyecske az apjával átment Mágocsra egyik rokonukhoz, hol meglátogatta őket Szabó György, a menyecske kérője. Szerdán estefelé az asszony együtt ment az utcán Szabó Györggyel s utjok éppen a volt férjnek a háza előtt vitt el. Mit sem sejtve mentek az utcán s a mikor Német Imre háza előtt elhaladtak, lővés dördült el s a szép asszony halántékán találva halva rogyott össze. Utána egy másik lővés is eldördült s ez Szabó Györgynek volt szánva, de nem talált. Németet még az nap elfogta a csendőrség és bekisérték a község házához, hol minden megbánás nélkül mondta el, hogy már régen lesett az asszonyra és a hogy most meglátta, elfutotta a méreg s elhatározta, hogy mind a kettőt agyon lövi. A gyilkos különben, mióta a felesége elhagyta, teljesen elzüllött.

* **Uj tizkoronások Nagyváradon.** Már említettük, hogy a régi ötforintosokat közelebb kivonják a forgalomból. Az osztrák magyar bank szeptemberben forgalomba hozza a violaszínű uj tizkoronásokat. Nagyváradon és vidékén a nagyváradai fiókinézet útján bocsájtja ki a bank az uj tizkoronásokat s a ropogós bankókból az első csomót már meg is küldötte a nagyváradai fiókinézetnek. Nem kevesebb mint pár százezer korona értékű ropogós uj tizkoronás bankjegyet kapott az intézet. Az uj tizkoronásokat azonban a bank kormányzóságának szigorú rendeletére szeptember másodikán előtt nem szabad forgalomba hozni. Addig tehát a bank nál egy szálát se adnak ki a violaszínű bankókból. Szeptember másodikán délelőtt azonban a régi ötforintosokat szívesen beváltják uj tizkoronásokra.

* **Lövöldöző betörők.** Nagy riadalom volt tegnapelőtt éjjel Szászán, hol *Podraszky* Gyula földbirtokos kastélyát akarták kirabolni. *Podraszky* családjával ugyanis a múlt hónapban fürdőre utazott s jelenleg ott is tartózkodik. A kastély gondozását a kulcsárnőre és a kastély közelében lakó Medgyesi Gyula gazdatisztra bízta. Folyó hó 20-án éjjel a kastélynak a kertre nyíló ajtaját feltörték és a rablók azon behatolva hozzáláttak az ezüstneműek összeszedéséhez. Az éjjeli őr, aki a kastély parkjában tartózkodott, észrevette a betörőket s felkeltette a tisztartót, a ki néhány fölfezverkezett béreessel sietett a kastélyba. A betörők azonban biztosították magukat a meglepetés ellen oly formán, hogy a kastély két oldalában egy-egy őrt állítottak fel, a kinek lövéssel kellett jelezni a veszedelmet. Az egyik őr, a mint az embereket közeledni látta, elütötte a fegyverét s azután futásnak eredt. A lővés az egyik bérest, *Gecss* Bálintot találta, a

ki rögtön összeesett. Medgyesi, a mint a meglőtt béres elesett, szinte lövésre kapta a tegeverét és éppen a menekülő másik betörő őrt lőtte meg lábán, a kit ezután el is fogtak. A kastélyban négy rabló volt benn, a mikor ezek a lövés után kiugráltak, a náluk volt revolverekből lövöldöztek az üldözőkre, úgy hogy a tisztartó és a cselédség kénytelen volt az üldözéssel felhagyni. Az elfogott betörő Panák Ferencz szinai lakos azután a reggel megérkezett csendőrök előtt megnevezte rabló társait, Rabatin András, Butka Tamás, Kórvatin Ferencz, Kórvatin Lázár és Fristák Mihály szinai lakosok személyében, kik közül Fristák még a múlt évben az oraság szolgálatában állott, ő szervezte a bandát is. Az elrabolt ezüstneműek is előkerültek. A két meglőtt ember sérülése igen súlyos.

* A talált pénz átka. Miske község lakosai most regényes esetet tárgyalnak, melyből azonban csak annyi igaz, hogy egy munkás-embert agyonverték valami talált pénz miatt. Heim Ferencz, Thelmann András és Gunsch Ádám miskei lakosok kutat ástak a napokban a község határában. Heim lent dolgozott a kutgödörben és ásás közben egy kisebb fazékban régi pénzeket talált, melynek legnagyobb része II. Lajos király idejéből való volt. A pénz fémértéke alig lehetett több 200 forintnál. Heim iparkodott elrejtetni a talált pénzt társai elől, de azok észrevették és részt követeltek belőle. Heim eleinte vonakodott osztozkodni, de mert társai fenyegették, a rézpénzből, mely felül volt a fazékban, egy-egy marékot adott nekik. Thelmann és Gunsch azonban sehogysem voltak megelégedve a kapott pénzzel, különösen, a mikor látták, hogy rézpénzt kaptak. Heimnél pedig aranyok is voltak. Este mikor a munkát abban akarták hagyni, Thelmann és Gunsch belekötötték Heim Ferenczbe és civakodás közben Thelmann úgy fejbe vágta Heimot egy ásóval, hogy ezt rögtön elborította a vér s rövid kintélés után meghalt. A két ember ezután megosztzkodott a talált pénzen. A csendőrök elfogták a két embert és elvették tőlük a talált pénzt is, melyről a lakosság körében az a hír terjedt el, hogy egy királynak a kincsét találták meg csupa aranyokban. A gyilkosokat a vizsgálóbíró rendelkezése bekísérték a törvényszékhez.

SZINHAZ.

Amon Margit sikere.

Mint a fővárosi lapokban olvassuk, Amon Margit, a Szigligeti-színház bájos primadonnája most Kaposvárt játszik. A Gésák-ban lépett fel tegnapielőtt első ízben s ügyes, sikkos játékával és énekével teljesen elragadta a kaposvári közönséget, mely valóságos ovációkat rendezett tiszteletére.

Ocskay brigadéros szemlét tart.

Bármily nagy és zavartalan sikere volt is az »Ocskay brigadéros«-nak, mégis van az országban egy hely, ahol nagyon kellemetlen óráknak volt szülője ez a darab. Egy vidéki városban ugyanis a nyári színház direktora az »Ocskay brigadéros«-t adatta elő és hogy a helybeli katonaság is gyönyörködhessek a kuncz-tablókban, egy csomó ingyenes színházjegyet bocsátott az ezred rendelkezésére. Az ezred parancsnoksága nagy örömmel vette katonái nevében a kedves ajándékot és napi parancsban adta azt a legénység tudtára. Igen ám, de az ezred egyik századának őrmestere, akire az örvendetes esemény kihirdetését bízták, hadi lábán áll a német nyelvel és a kommandó szavakon kívül egyebet sem tud belőle. Az őrmester összegyűjtötte a legénységet és harsány hangon felolvasta a napiparancsot, amint itt következik:

»Zur heutigen Vorstellung des »Ocskay brigadéros« bekommt jede Compagnie sechs Eintrittskarten. Die Compagnie-Commandanten haben zu sorgen... stb.

Most még csak az lett volna hátra, hogy a rendes szokás szerint magyarul megértesse a fukkal a napiparancsot. Máskor könnyen ment a dolog, mert egyrészt a katonai műszavakból úgy, ahogy összekombinálta mindig a dolgok értelmét, másrészt pedig ugyis előre tudta, hogy körülbelül mi lesz a megszokott rendes napiparancs. De ezen akárhogy tündődött is, csak nem tudott rájönni a dolog nyitjára. Végre aztán megállapodott valahogy ebben a fordításban:

— A parádés mündért elő kell venni és ki kell tisztítani. Minden gombja úgy ragyogjon, mint a hajnali csillag. A szobákat, folyosókat ki kell takarítani. Egy porszem nem sok de annyit se találjak. Reggel hat órakor a század teljes parádében lenn álljon az udvaron. Mert hát holnap jön a brigád új kommandánsa, az új generális, aki mindent, de mindent megvizitál és a kit úgy hívják, hogy — Ocskay brigadéros.

Igy esett, hogy a század legénysége, s helyett, hogy gyönyörködött volna az Ocskay brigadérosban, bakancsát, ptykőit és fegyverét puczozálva szidta magában a brigadéros angyalát.

IRODALOM.

Siobah. Történelmi színmű, írta Klauz Árpád. Kezdő fiatal ember munkájával állunk szemben, a ki nem annyira kritikát, mint inkább biztatást kíván. S a biztatást Klauz Árpád megérdemli. A besztercebányai kath. legényegylet számára írt 3 felvonásos műve városában tetszés mellett többször került színre s ezért szerzője jónak látta nyomtatásban is kiadni művét, hogy az így a többi legényegyletnek is hozzáférhetővé tétessék. S erre a célra: legényegyleti előadásokra a munka egészen megfelel. Szerzője, a ki egyszerű kereskedő segéd, nem mélyed magas problémák taglalásába, hanem az őskeresztény világból mutat be egy szerelmi történetet, háttérül használva Nagy Konstantin és Maxentius küzdelmét. Egyszerű cselekmény, egyszerű, de színes jelenetekben. A munka dr. Rimely Károly besztercebányai püspöknek van ajánlva.

REGÉNY-CSARNOK.

A SANDASZEMÜ.

Írta: Lucien Biart.

Franziából: K — 6.

52.
— Nyergeld meg a lovamat, ismétlé Micaela parancsoló hangon; s vezesd a kert mögé; ki akarok lovagolni, folytatta aztán szelidebben, az erdőből szeretném megnézni a vihart s atyám és keresztatyám nem tudnak megérteni szeszélyemet.

— Ne kísérjem el a senorát?

— Nem, csak végezd a dolgodat sietve

Micaela félt, hogy távollétét észreveszik, de azután meggondolta, hogy keresztatyja szobájába ment szokása szerint dolgozni s így elég ideje lesz Miguelt viszontlátni, megbeszélni vele a dolgok állását s esto a két barátot megváltozhatlan elhatározásáról értesíteni.

Öltözőjébe ment s magára vett egy vízáthatlan köpenyegét, melyet a mexicóiak »manga« névvel jelölnek, azután kiment a kert hátsó ajtaján.

Nahualt éppen odavezette a paripát. Micaela felült reá s megigazította köpenyegét, hogy az lovat is lehetőleg megvédje.

— Engedje meg, hogy vele menjek, kérte az indián ismét könyörgő hangon; kegyed nem tudja, mily veszélyes az erdő viharban.

— Egyedül akarok menni.

— Úgy hát védőszentje őrizze meg senoritát.

Hosszu villám hasította végig az égboltozaton s hatalmas mennydörgés felelt reá. Micaela vágatva tartott az erdő felé, elhaladt az indiánok kunyhói előtt, hol egy csoport asszony beszélgetett.

— Szent Szűz! kiáltott egy öreg asszony; hogy merdona Micaelita ilyen időben az erdőbe lovagolni? Hiszen ez istenkisértés!

— Bah! felelt a másik; majd kíségeti az ördög minden veszélyből, hiszen tudjátok, hogy gonosz szemei vannak.

— Egy ilyen buzgó keresztény! folytatta az első keresztet vetve. De atyja annyi misét mondott, hogy a gonosz szellem hatalma szüntetni kénytelen.

— Soh'se bízzék abban! az ilyen szépség, mely úgy elragadja a férfiakat, nem jöhet az égből. Emlékezzenek csak vissza, hogy Valeriano és Bernardo olyan hirtelen meghaltak, hogy még csak nem is gyóhhattak előtte.

— No, de most reméljük, hogy használt a sok könyörgés a perle Madonnához s don Ricardo feleségül veszi egy hét múlva.

— Szeretik egymást.

— Hiába, éppen azért meg kell halnia.

— Egy hét alatt?

— Meg fog halni, ismétlé az öreg asszony nagy megyőződéssel, mire mindnyájan keresztet vetettek.

Micaela már régen eltűnt szemük elől, s nem törődve semmi veszéllyel, a sziklás úton végig vágatva behatolt a sűrű erdőbe, melynek vastag fát csaknem gyökerestől kiszakította egy-egy hatalmas forgószél. Az erdő sötétjét óriási villámlások szakították meg, melyek csaknem megvakították a szemét. A mennydörgés valósággal megrázta a földet. Brusco rémülten iparkodott, majd megeredvén szakadó zápor, még jobban meggyorsította futását.

Az egyik villámlást nagy reccogás követte; egy óriási vadkörtefa lassan meghajolt és ledült az útra, melyen a lovagnó haladt. A megrémült lovat alig tudta megfékezni s be kellett hatolnia a sűrű bozót közé, hogy az akadályt kikerülje, miközben a galyak megvérezték kezeit. A hegyről a víz nagy zuhatagokban rohant alá, mely néha majdnem magával ragadta lovastul együtt.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Meszlényi Lajos temetése.

Székesfehérvár, aug. 23. (Saj. tud. táv.) Ma temették el Meszlényi Lajos csákvári országgyűlési képviselőt Kápolnásnyéken óriási részvét mellett, hol a családi sirboltban helyezték örök nyugalomra. Lukács Gyula országgyűlési képviselő mondott felette megható gyászbeszédet.

Krieghammer utóda.

Budapest, aug. 23. (Saját tud. táv.) Krieghammer az ősszel lemond állásáról, helyét valószínűleg báró Waldstätten János, a gyalogsági csapatok főfelügyelője foglalja el.

Agyonlőtt búr.

Pretória, aug. 23. Tegnap kémkedés miatt agyonlőttek egy Upton nevű fokföldi születésű embert. Upton és még három ember, a kik egy Lúr kommandóhoz tartoztak, megadta magát az angoloknak, de később át akart szökni az angolok vonalain. Upton három társát fogva tartják. (M. T. I.)

Az orosz czár meghívása.

Berlin, aug. 23. A Wolff-ügynökség értesülése szerint az orosz czár elfogadta a német császárnak a danzigi flottagyakorlatokra való meghívását és erről sajátkezű levélben értesítette a császárt. (M. T. I.)

Merénylet egy Ferenczrendi szerzetes ellen.

Nagy-Kanizsa, aug. 23. (Saj. tud. táv.) Özvegy Horváth Józsefné, egy szigetvári molnármester özvegye, ma dél-élt nyílt utcán ráesett *Plauder* Odön szerzetesre s midőn éppen misérement, háromszor rá lött revolveréből. Egyik golyó sem talált. A merénylő aszszonyt elfogták.

Csodálatosan megmenekült gyermek.

Keszthely, aug. 23. (Saj. tud. táv.) *Hrama* Ignác vaskereskedő neje 3 éves leánykájával *Fonyod* fürdőről utazott haza. *Balaton-szentgyörgy* állomáson a mint a kupéból kiszállottak, a kis leány a mellettök elrobogó vonat kerekei alá került. A vonat végig robogott fölötte, de a gyermeknek az ijedségen kívül *semmi baja nem történt*. Az anya kétségbeesésből örömmel ébredt s boldogan szorítja keblére csodálatosan megmenekült gyermekét.

Kiutasított ujságíró.

Szabadka, aug. 23. A szabadkai rendőrség kiutasított egy Szilágyi Gyula nevű embert, a ki fővárosi hírlapírónak mondja magát és ezen a czimen sokféle visszaélést követett el. Szilágyi öt hét óta van Szabadkán és magas állású ismeretségekre hivatkozva befurakodott a legelőkelőbb társaságokba, pénzt gyűjtött, sőt még a városi hatóságtól is tudott anyagi támogatást kieszközölni, a mi azonban nem gátolta meg abban, hogy a kormány és a városi hatóság ellen igazgasson. Végre megsokallották üzelmét és felszólították a város elhagyására. (M. T. I.)

Loubet látogatása.

Páris, aug. 23. Mint hivatalosan jelentik, Loubet elnök a császár látogatását még a tél folyamán a »Felix Faure«-hid telatavata alkalmából viszonzni fogja. (M. T. I.)

A török csapatok visszavonása.

Konstantinápoly, augusztus 23. Arif basa drinápolyi főkörmányzó a török bolgár határra ment, hogy a bolgár hatóságokkal megállapítsa, vajjon török csapatok csakugyan megszállták-e bolgár területet és ha igen, utasításai értelmében mindenekelőtt elrendelje a török csapatok visszavonását. (M. T. I.)

SZERKESZTOI POSTA.

A Szabadságnak. Igaz, hogy önöktől nem kell nagyon komolyan venni, ha támadnak, de önöknek sem szabad visszaélni ezzel a szerencsés helyzetükkel. Lássák a katonai brutalitás híre után oly kulánsul meglapultak, hogy azt hitük, csöndes részvét »kéretik általuk« és ime már megint nem férnek a bőrükbe. Rosszakaratról, antiszemitaságról stb. handabandáznak ugyan akkor, mikor a mi lapunkban sokkal értelmesebben, megjelent *komandó nélkül* a rektifikáció, amaz ügyre vonatkozólag. Goromabságait tehát egy szerűen lekeféljük magunkról, azon megnyugvással a változhatlanban, hogy mindig lesz letisztítani való magunkon, ha hozzánk dörgölődnek.

KOZGAZDASAG.

A német vámtarifák emelése.

A német birodalmi mezőgazdasági tanács állandó bizottsága a minap gróf *Schwerin* Loswitz elnöke alatt ülést tartott és a Reichsanzeigerben közzétett német vámtarifajavas-lattal szemben öt pontban fejtette ki álláspontját, a melynek ötödik pontjában a következőket mondja:

A vámtételek . . . »állatokért kizárólag suly szerint szabandók ki, a hus és más állati termékekre vonatkozók pedig szintén föl-emelendők.

Tervük szerint az állatok vámjá még nagyobb lenne, mint a hivatalosan közzétett javaslaté.

Hogy mily mértékben kívánják a »Reichsanzeiger«-ben közzétett javaslat tétéleit emelői, azt következtetjük a »National Zeitung« értesüléseiből. E szerint a szarvasmarha, juh és sertés beviteli vámját métermázsánként 20 márkára kívánja a Landwirtschafsrath fölemelni, holott a hivatalos javaslat és ökor métermázsáját csak 12 márka, a tonyészmarhát darabonként 15 márka, a borjut darabonként 4, a juhot darabonként 2 márka vámmal kívánja terhelni. A mit a Landwirtschafsrath kíván, tehát majdnem duplája, sőt aprómarhánál majd háromszorosa vagy még ennél is többje a hivatalos vámtarifa-javaslat vámtételeinek! A husnál az emelési szándék nem nagy mértékű, a Landwirtschafsrath métermázsánként 40, 75 és 125 márka vámot kíván, a hivatalos 30, 35 és 75 márkás tétélekkel szemben, a disznósírt métermázsánként 40 márkával róna meg (hiv. jav. 12 és fél márka) a fagygyut pedig 10 márkával (hiv. jav. 2 és fél márka).

Meddig él a méh? A méhek életkora szoros összefüggésben áll életviszonyaikkal, azaz helyesebben azzal, hogy van-e alkalmuk dolgozni vagy sem. Nyáron mikor nappirkadástól késő estig kijárhatnak, ugyszólván egyondolgozzák magukat s ritkán élnek tovább öt-hat hétnél, beleszámítva azt az időt is, melyet a bölcsöböl való kibovás napjától a teljes meg-erősödésig azaz az első kirepülésig a kaptárban töltenek; míg ellenben a későn ősszel költött méhek április, sőt május végéig élnek. Az anya öt évig is él, ha magára hagyják, de néző képessége a legelőbb esetben már a harmadik évben erősen hanyatlik. A here élete csak ritkán nyulik hosszabbra két hónapnál, mert a rajzás befejeztével a méhek kiűzik a korábban oly szívesen látott és gyengéden dődelgetett naplopó urfiakat, a kiknek immár semmi hasznát sem vehetik. De megesik, hogy egyik-másik kaptárban egy-két herét egész télen át megtűrnek. Különbén a méh is úgy van, mint a nyul; ritka náluk a természetes halállal való kimulás.

Reich Jenő és Társa

Tőzsdé jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határ-idők.

Budapest, aug. 23.	
Buza októberre	— — — — — 0. —
Buza áprilisra	— — — — — — — —
Tengeri	— — — — — 0. —
Rozs okt.	— — — — — 0. —
Zab ápr.	— — — — — 0. —
Káposzta, repeza, aug.	— — — — — — — —

Értéktőzsdé

Budapest, aug. 23.	
Osztrák hitel	— — — — — — — —
Magyar hitel	— — — — — — — —
Államvasut	— — — — — — — —
Rimakerásvi	— — — — — — — —
Magyar jótéző	— — — — — — — —
Salgótarjáni	— — — — — — — —
Wagon-kölcsön	— — — — — — — —

Hivatalos árfolyások

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. aug. 23-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — — 118 60
Magyar koronajárdék	— — — — — 93 —
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	— — — — — 122 —
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	— — — — — 100 60
Magyar keleti vasuti államkötvény 1878-ból	— — — — — 118 50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — — 92 75
Italmérési jog megváltási kötvény	— — — — — 100. —
Horváth-szlavónföldtehermentesítési kötvény	— — — — — 93 50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	— — — — — 173 50
Tiszabályozás sorsjegy-kölcsön	— — — — — 144 —
Osztrák járadék papírban	— — — — — 98 75
Osztrák járadék ezüstben	— — — — — 98 65
Osztrák járadék aranyban	— — — — — 118 —
Osztrák korona járadék	— — — — — 95 75
Osztrák államsorsjegyek	— — — — — 140 —
Osztrák magyar bank részvény	— — — — — 16 70
Magyar hitelbankrészvény	— — — — — 641 50
Osztrák hitelintézet részvény	— — — — — 632. —
Párisi vista	— — — — — 94 80
20 frankos utalvány (Napoleonár)	— — — — — 19 02
Németbirodalmi márka	— — — — — 117 15
London vista	— — — — — 239 40
20 márkás arany	— — — — — 28 43

Dr. VUCSKICS GYULA.

Tanulók jutányos ellátása.

Nagyvárad központján lakó keresztény uri család egy vagy két vidéki uri család gyermekét, kik gymnásiumot vagy kereskedelmi akadémiát látogatnak, teljes ellátásra és gondos nevelésre elfogad. Értekezhetni Kádár János fűszerkereskedőnél, vagy Borz-utcza 396. szám alatt.

173—1—8.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárusítjuk

u. m. Színes selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyűk, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek. Tenis flanel és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkek.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

A „TISZANTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap. Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken 6

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkeszi hivatalok számára egyházhatósággal jóváhagyott következő nyomtatványok :

Kereszteltek }
Bérmáltak }
Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
Meholtak } papíron.
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betürendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbőrbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.

Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.

Jelentés alapítványokról.

Évi jelentés iskolákról.

Templomi leltár.

Catalogus librorum.

Családi értesítő.

Elbocsajtó levél.

Keresztelési jegy.

Keresztelési Emlék.

Esketési jegy.

Iktató könyv.

Kézbesítő könyv, kötve.

Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők a Szent Vincze Intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Lilionszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László nyomda részvénytársaság

elvéállal és készít :

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hírlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok,

körlevelek, falragaszok, hirdetmények,

részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek,

pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok,

meghívók, szinlapok, egyházi és mindennemű világi nyomtatványok,

névjegyek, tánczrendek, palackfeliratok, sorsjegyek,

gyászjelentések,

levélpapírok és borítékok,

valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkeszi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyeivű egyházi nyomtatványok :

1. Informatio papi özvegyekről s árvaokról.
2. Megtértek jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.
4. Elvált házások jegyzéke.
5. Szerződés szerinti vagy házasságok jegyzéke.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.
9. Kereszteltek }
10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
11. Meholtak } papíron.

12. Bevételi }
13. Kiadási } számadás-ívek.

14. Adósok jegyzéke.

15. Kereszteltek }

16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.

17. Meholtak }

18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.

19. Iskolai jelentés.

20. Jelentés a templompénztár számadásairól.

21. Kereszteltek }

22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.

23. Meholtak }

Anyakönyvek félbőrbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.

Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOM

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.